

บทเรียนที่ 25

ช้างไทย

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวประเทศไทยมักจะมีความต้องการที่จะเห็นหรือได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวกับช้างซึ่งเป็นสัตว์ประจำชาติของประเทศไทย เพราะช้างไทยไม่เพียงแต่เป็นสัตว์คู่บ้านคู่เมืองของไทยมาเป็นเวลากว่าหลายร้อยปี แต่ยังมีความเกี่ยวพันกับความ เป็นไทยในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ไทย และด้านวิถีชีวิตของคนไทย ตั้งแต่การไ้แรงงานของช้างไทยในสมัยก่อน มาจนถึงด้านการท่องเที่ยวของไทยในปัจจุบัน

ช้างที่มีความเกี่ยวพันกับพระราชวงศ์ไทย คือช้างเผือก (White Elephant) สำหรับคนทั่วไปแล้วช้างเผือกคือ ช้างที่มีผิว ตา และเล็บเป็นสีขาว แต่ในตำราคชลักษณ์ (ตำราลักษณะช้าง) ช้างเผือกนั้นไม่จำเป็นต้องมีสีขาวแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นสีที่ผิดไปจากสีปกติของช้างทั่วไป (คือเทาแกมดำ)

ตามโบราณราชประเพณีของประเทศไทย ถ้ากษัตริย์พระองค์ใดมีช้างเผือกเกิดขึ้นในรัชกาล(สมัย) ถือว่าเป็นผู้มีบุญมาก เพราะช้างเผือกจะเกิดมาคู่บุญบารมีของกษัตริย์เท่านั้น (โดยปกติแล้วลักษณะนามของช้างป่าคือ “ตัว” ถ้าอยู่เป็นกลุ่มเรียกว่า “โขลง” และช้างบ้างคือ “เชือก” แต่หากเป็นช้างของกษัตริย์เราจะใช้ลักษณะนาม “ช้าง”)

ในประวัติศาสตร์ของไทย ช้างไทยมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งเพราะมีการใช้ช้างในการทำสงคราม โดยพระเจ้าแผ่นดินหรือแม่ทัพจะใช้อาวุธของง้าวสู้กับแม่ทัพของฝ่ายข้าศึกบนหลังช้างขณะที่ชนช้างกัน

ช้างผู้ใดที่มีกำลังมากและสามารถสู้กับช้างของศัตรูจะเป็นฝ่ายได้เปรียบ เพราะจะทำให้แม่ทัพนั้นสามารถใช้ของง้าวฟันคู่ต่อสู้ได้อย่างสะดวกและได้ชัยชนะ ชัยชนะในการศึกครั้งนั้นจึงขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งทั้งของช้างและตัวแม่ทัพด้วย

ช้างไทยแบ่งออกเป็น

ช้างป่า - อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ทั้งในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน จำนวน 91 แห่ง ช้างเหล่านี้อยู่กับเป็นโขลงและเดินทางจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งอย่างเป็นอิสระ โดยทางเจ้าหน้าที่อุทยานจะคอยดูแลช้างเหล่านี้

ช้างบ้าน - หรือเรียกว่า ช้างงาน เดิมทีเป็นช้างที่เกิดในป่า แต่ชาวบ้านไปคล้องช้างมา(นำมาเลี้ยงที่บ้าน) เมื่อมันมีอายุมากกว่า 3 ปี เพื่อนำมาฝึกไว้ใช้งาน ช้างจะมีความใกล้ชิดกับคนเลี้ยงช้าง ที่เรียกว่า “ควาญช้าง” (Mahout) เป็นอย่างมาก

เมื่อช้างเหล่านี้ถูกนำมาผสมพันธุ์เพื่อเพิ่มประชากรช้างจนมีมากขึ้นก็จัดตั้งเป็น “ปางช้าง” หรือ “แคมป์ช้าง” (Elephant Facility) นอกจากการเลี้ยงช้างเพื่อใช้งานในการขนย้ายสิ่งของที่มีน้ำหนักแล้ว ช้างยังถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความบันเทิง(ความสนุก) หรือทำเป็นธุรกิจอีกด้วย

ช้างเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่แสนรู้(ฉลาด)มาก ๆ และสามารถฝึกได้ นักท่องเที่ยวอาจจะเคยไปชมการแสดงช้าง เช่น ตะฟุตบอล วาดรูป ฯลฯ ที่ปางช้างต่างๆ ช้างเหล่านี้ต้องถูกฝึกหนัก ที่ปางช้างอาจมีบริการให้ขี่ช้างหรือนั่งไปบนหลังช้าง แม้ว่าช้างจะเป็นสัตว์แสนรู้ แต่การฝึกซ้ำๆ ทำให้ช้างเกิดความเครียด และเกิดอาการบาดเจ็บเรื้อรังได้

ปัจจุบันนี้ มีนักท่องเที่ยวหลายคนที่นิยมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และมักจะนิยมไปเที่ยวปางช้างและเฝ้าดูกิจกรรมตามธรรมชาติของช้างในที่ระยะห่างและไม่ขึ้นขี่ช้าง เช่น กิจกรรมอาบน้ำกับช้าง หรือการให้อาหารช้าง และเดินเล่นกับช้าง ในขณะที่ช้างทำกิจกรรมอย่างอิสระไม่ต้องถูกล่ามโซ่ เป็นการลดความเครียดของช้างและเพื่อเพิ่มความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเอง

ไม่น่าแปลกใจที่เราจะเห็นของที่ระลึกจากประเทศไทยจำนวนมากมีรูปช้างหรือพิมพ์ลายช้างเพราะช้างเป็นสัตว์ประจำชาติของไทย แต่เมื่อไม่นานมานี้ ของที่ระลึกจากไทยอย่างหนึ่งที่ฮิตเป็นพิเศษคือ กางเกงช้าง

กางเกงช้าง คือกางเกงที่ทำจากผ้าพิมพ์ลายช้างหลายรูปแบบ โดยจะผสมผสานระหว่างลายช้างกับลายไทยอย่างลงตัว และมีการปรับดีไซน์และเพิ่มไซส์ให้ตอบโจทย์ผู้สวมใส่มากยิ่งขึ้น ซึ่งกางเกงช้างจะหาได้ตามถนนคนเดิน หรือตามสถานที่ท่องเที่ยว เช่น วัด เพราะนักท่องเที่ยวต่างชาติหลาย ๆ คนไม่ทราบว่าไม่ควรใส่กางเกงขาสั้นเข้าวัด ดังนั้นจึงมีกลุ่มแม่ค้าพ่อค้า นำกางเกงช้างมาขายหน้าบริเวณวัด

สุดท้ายนี้เราอยากรณรงค์ทุกคนให้ช่วยกันอนุรักษ์ช้างไทย เพราะเป็นสัตว์คู่บ้านคู่เมืองของประเทศไทย และเป็นสัตว์ที่แสนรู้(ฉลาด) เราไม่ควรซื้อขายงาช้างเพราะผิดกฎหมาย หรือไม่ควรสนับสนุนการขึ้นขี่ช้างหรือการใช้ช้างอย่างทารุณ

คำศัพท์ไทย

คู่บ้านคู่เมือง	priceless; invaluable (national admiration)
ความเกี่ยวพัน	relationship; linkage
พระราชวงศ์	royal dynasty
ศึกสงคราม	war
ช้างเผือก	white elephant
ช้างป่า	wild elephant
ช้างบ้าน	domesticated elephant
ผิดไปจาก	different from
ตำรา	classical book; treatise
ราชประเพณี	royal tradition
รัชกาล	reign
พระองค์	classifier for the king
ผู้มีบุญ	a person of merit/importance
ทำสงคราม	to fight a war
แม่ทัพ	commander in a war
อาวุธของจ้าว	scythe (weapon)
จัดช้าง	to leverage the elephant
ได้เปรียบ	to be advantageous

คำศัพท์ไทย

ล่าสัตว์	to hunt
คล้องช้าง	to domesticate animals
ควาญช้าง	elephant carer
ปางช้าง	elephant camp
ใช้งาน	to use
ความบันเทิง	entertainment
การแสดง	performance
แสนรู้	smart (used with animals)
บาดเจ็บเรื้อรัง	chronic injuries
อนุรักษ์	to preserve
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	sustainability traveling
อิสระ	free; freedom
ล่ามโซ่	to chain
ของที่ระลึก/ของฝาก	souvenir
พิมพ์ลาย	printed
รณรงค์	to encourage
งาช้าง	ivory
ผิดกฎหมาย	illegal
สนับสนุน	to support; to endorse

